

Fractie Natuurterreinen
De heer Post
De heer Von Meijenfeldt
Per mail

Uw schrijven van : 8 mei
Uw kenmerk :
Zaaknummer : 772911
Ons Kenmerk : 774311
Behandeld door : de heer L. Machiane
Doorkiesnummer : 076 564 10 00
Datum : 29 mei 2024
Verzenddatum : 06 juni 2024

Onderwerp: Beantwoording artikel 74 vragen Fractie Natuurterreinen over PFAS in Friesland en Brabantse Delta

Geachte heer Post

Op 8 mei heeft u vragen gesteld over minder lachgas bij rioolzuivering. Wij hebben uw brief behandeld in onze vergadering op 4 juni 2024 en besloten u als volgt te antwoorden.

Toelichting:

In het voorjaar van 2023 bleek bij onderzoek naar slib in de Jelumervaart door het waterschap Friesland dat er forse hoeveelheden PFAS in het slib van de vaart zat. Begin maart 2024 liet het waterschap het bovenliggende oppervlaktewater onderzoeken en daaruit bleek dat ook het water zwaar verontreinigd was. Zelfs op kilometers afstand van de Jelumervaart werd het aangetroffen.

Op één plek is de concentratie maar liefst negenhonderd keer groter dan de gangbare norm die vanuit de Kaderrichtlijn Water wordt gehanteerd. Dijkgraaf Luzette Kroon stelde: "Het kwam echt als een verrassing". De verbazing was name groot omdat Friesland verwijderd leek te liggen van PFAS-bronnen zoals Chemours in Dordrecht en industriecentra met chemiebedrijven in het Roergebied en 3M in de Antwerpse haven. Er is een sterk vermoeden dat het geen PFAS is maar het vergelijkbare PFOS dat in het blusschuim zit dat gebruikt wordt op de militaire luchthaven van Leeuwarden. De luchthaven heeft dat vermoeden inmiddels zelf erkent.

Het waterschap heeft met spoed alle omwonenden geïnformeerd. Er komt een zwemverbod, dieren mogen er niet meer van drinken, hobbyboeren moeten hun eieren weggooien en moestuinen en landbouwgebieden mogen niet meer met water uit de vaart besproeid of beregend worden.

Het hele dossier is een grote postenkost voor het waterschap aan het worden en de grote vraag is of de PFAS opgeruimd moet worden. Minister Harbers zei op 8 mei dat het amper zal ukken om alle grond en water dat vervuild is door PFAS op te ruimen en te verwijderen. "De enige remedie, zolang je die vervuiling hebt, is niet zwemmen of andere dingen met dit water doen. Zo eerlijk moet je zijn".

Brabantse Delta grenst aan Chemours en het havengebied van Antwerpen en we liggen dicht bij het Roergebied dan Friesland. De minister van Defensie heeft Noord-Brabant verkozen als centrale vestigingsplaats voor de militaire luchtvaart en Gilze-Rijen en Woensdrecht zijn door hun militair karakter van nationaal belang. Gezien onze ligging ten opzichte van deze potentiële bronnen staan wij landelijk op de eerste plek voor vergelijkbare risico's zoals die zich in Friesland hebben voorgedaan.

Wij achten het meer dan aannemelijk dat in West-Brabant hetzelfde speelt en dan staat het WBD dan vergelijkbare verboden moet opleggen zoals in Friesland.

Uit het oogpunt van volksgezondheid voor mensen en dieren en gevaren voor gewassen en producten als vlees en melk, hebben we de volgende vragen:

1. Gaat het waterschap BD gericht onderzoeken of er met name bij de luchthavens Gilze Rijen en Woensdrecht PFAS/PFOS in het bodemslib en het oppervlaktewater zit?

Antwoord:

Voordat wij baggeren, onderzoeken we de waterbodem om te kijken wat de eventuele verontreiniging van de bagger is. De afgelopen jaren zijn meerdere waterbodemtrajecten binnen een straal van 5 km van een vliegbasis onderzocht op o.a. PFAS (30 soorten). De gegevens geven geen ander beeld dan in de rest van onze regio: dat wil zeggen lichte verontreiniging. Door het baggeren is de verontreiniging weg gehaald. Op dit moment geven de metingen ons dus geen aanleiding voor verder onderzoek gericht op vliegbasissen.

2. Gaat WBD het gevraagde onderzoek in samenwerking met Dommel en Aa en Maas uitvoeren?

Antwoord:

Als er meerwaarde is in het gezamenlijk onderzoek doen naar een potentiële bron van vervuiling dan doen we dat. Bijvoorbeeld onderzoek naar Gen-X . Die meerwaarde is er nu niet.

3. Gaat het waterschap BD steekproefsgewijs uitzoeken of er ontoelaatbare hoeveelheden PFAS in ons oppervlaktewater zit dat bedreigend is voor mensen, (landbouw)huisdieren en gewassen?

Antwoord:

Het waterschap onderzoekt al steekproefsgewijs wat de waterkwaliteit is. Voor de waterbodem wordt voorafgaand aan baggerwerkzaamheden PFAS gemeten om te bepalen hoe het baggerslib afgezet kan worden. Gemiddeld vinden baggerwerkzaamheden om de 10 jaar plaats. Benedenstrooms zijn wel eens verhoogde concentraties PFAS gemeten maar dat is ook het geval op plekken waar de vliegbasissen geen invloed hebben. Deze vervuilingen vormen geen bedreiging voor mens en milieu.

4. Wat voor protocol hanteert het WBD om een dergelijk opdoemend probleem aan te pakken en hoe wordt het AB daarin meegenomen?

Antwoord:

Acute lozing van gevaarlijke stoffen gaan via de crisisorganisatie. Denk daarbij aan een brand waarbij (mogelijk) gevaarlijke stoffen vrij komen. Bij stoffen die al jaren geloosd worden maar waarvan de lozing eerder niet bekend was, zoals bijvoorbeeld Gen-X, wordt gezocht naar analyse methoden en, als die er niet zijn, worden voorlopige normen aangevraagd bij het RIVM. Met partners proberen we dan zo snel mogelijk een beeld te vormen van de omvang en de gevaren voor mens en milieu.

Het AB ontvangt de gegevens van de smalle en brede screening. Als daar aanleiding toe is zal het AB aanvullend geïnformeerd worden.

5. Gezien de gevaren voor de volksgezondheid en daarmee gepaard gaande urgentie bij het nemen van maatregelen, gaat het WBD zo spoedig mogelijk in overleg met de provincie, Unie van Waterschappen en het ministerie van IenW?

Antwoord:

De enige manier om PFAS aan te pakken is door terug te gaan naar de bron, dus naar de bedrijven die producten maken waar PFAS in zit. Uiteindelijk moet het doel zijn: het vrijkomen van PFAS moet naar nul. Maar ook met een verbod verdwijnt PFAS niet uit het milieu. Het zorgt er enkel voor dat er niet nóg meer PFAS bij komt. Daarom werkt Brabantse Delta aan meer inzicht in de verspreiding van deze stoffen binnen ons gebied. We werken mee aan initiatieven die tot een mogelijke oplossing kunnen leiden.

Samen met andere waterschappen dringen we aan op een verbod op alle PFAS, zodat deze stoffen niet meer in het milieu terecht komen. Als waterschappen ondersteunen we dan ook het initiatief van het Rijk om tot een totaalverbod op PFAS te komen. De waterschappen spreken al regelmatig met elkaar in Unie verband over PFAS en andere opkomende stoffen. De Unie zit weer aan tafel bij IenW (op 5 maart 2024 hebben de Europese waterbedrijven gezamenlijk nog een open brief naar de EU, Ursula von der Leyen, gestuurd waarin we nogmaals pleiten voor een snelle en volledige PFAS restrictie). Ook met de Provincies en omgevingsdiensten zijn nauwe banden in het monitoren van PFAS. Het RIVM is betrokken in de speurtocht naar normen voor PFAS.

Hoogachtend,

Het dagelijks bestuur,

De dijkgraaf



drs. C.J.G.M. de Vet

De secretaris-directeur



dr. A.F.M. Meuleman